

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. All questions are compulsory.

2. Cite relevant case laws wherever necessary.

3. Figures to the right indicate maximum marks.

- Q.1** Answer the following in not more than two sentences: - **20**
- a) What is a good clinical trial?
 - b) Mention two laws that outline the conduct of medical practitioners.
 - c) What is the relevance of 'Golden hour'?
 - d) Define 'foetus' under PCPNDT, Act 1994.
 - e) Define 'Deficiency in service' under Consumer Protection Act, 1986
 - f) State two duties of hospitals towards road accident victims.
 - g) Name two systems of medicine prevalent in India.
 - h) What is 'Res Ipsa Loquitur'?
 - i) Define 'Brain stem death' under Transplantation of Human Organ, Act 1994?
 - j) Define 'Magic Remedy' under DMR (OA) Act, 1954.
- Q.2** Write short notes on **any four**: **20**
- a) Disaster Management Preparedness in case of Industrial Disasters.
 - b) Medical Malpractices
 - c) Restrictions on removal and transplantation of human organs and tissues.
 - d) Medico-legal aspects of sexual assault cases.
 - e) Doctrine of Informed consent
 - f) *Dr. Jacob Mathew v. State of Punjab* (2005) 6 SCC 1
- Q.3** Answer the following by giving reasons (**any two**):- **12**
- a) 'X' is admitted to hospital for childbirth. Her gynecologist advises a C-Section that 'X' undergoes. On second opinion, it is found that C-Section was not required.
 - i. What are the grounds on which 'X' can ask for compensation?
 - ii. Who is a 'gynecologist' under PCPNDT Act, 1994
 - iii. What action can be taken against the gynecologist?
 - b) 'X' was being treated for AIDS by hospital 'Y'. Hospital 'Y' informed his office of his disease due to which he lost his job and his fiancée broke off the engagement.
 - i. What is the duty of the hospital in such cases?
 - ii. Does 'X' have a claim against the hospital? Give Reasons
 - iii. On what grounds can the hospital justify its action?

- c) An octogenarian couple have petitioned the government for granting them permission for active euthanasia.
 - i. What is active euthanasia?
 - ii. What is the legal status of euthanasia in India?
 - iii. Mention the landmark Indian case dealing with euthanasia.

Q.4 Answer the following (any four):

48

- a) Explain the responsibility of the state in disaster management with respect to National Disaster Management Act, 2005.
- b) Discuss the scope of Right to health and medical care through landmark cases decided by the Supreme Court.
- c) Critically examine the PCPNDT, Act 1994 on its effectiveness to curb female feticide in India.
- d) Discuss in detail the changes that the applicability of the Consumer Protection Act, 1986 has brought to the medical profession.
- e) Explain in detail the various systems of medicine practiced in India.
- f) Discuss the international regulation for human experimentation with respect to the Helsinki Declaration of 1964.

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

- सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
२. संदर्भाप्रमाणे महत्वपूर्ण न्यायनिवाडांचा उल्लेख करणे.
३. उजवीकडील अंक कमाल गुण दर्शवितात.

प्र.१ एक किंवा दोन वाक्यांत उत्तरे लिहा.

२०

- उत्तम क्लिनिकल ट्रायल चा अर्थ स्पष्ट करा.
- वैद्यकीय व्यावसायिकांच्या व्यवसायिक बाबींशी संबंधित कोणत्याही दोन कायद्यांचे नावे लिहा.
- 'गोल्डन अवर' ची संकल्पना स्पष्ट करा.
- पी सी पी एन डीटी कायदा, १९९४ अंतर्गत 'फीटस (भ्रूण/गर्भ)' ही व्याख्या लिहा.
- ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६ अंतर्गत 'सेवेतील कमतरता' (डेफिशियन्सी इन सर्व्हिस) ही व्याख्या लिहा.
- रस्ते अपघातग्रस्तांप्रति रुग्णालयांचे कोणतेही दोन कर्तव्ये नमूद करा.
- भारतामध्ये प्रचलित अशा कोणत्याही दोन वैद्यक उपचार पद्धतींचे नावे लिहा.
- 'रेस इप्सा लोक्वीटोर' चा अर्थ स्पष्ट करा.
- 'ब्रेन -स्टेम मृत्यु' (मानवी अवयव प्रत्यारोपण अधिनियम, १९९४ अंतर्गत) व्याख्या लिहा.
- डी एम आर (ओ ए) कायदा, १९५४ अंतर्गत 'जादुई उपचार' ही व्याख्या लिहा.

प्र.२ टिपा लिहा.(कोणतेही ४)

२०

- औद्योगिक आपत्ती मधील आपत्ती व्यवस्थापनाची तयारी
- वैद्यकीय गैरप्रकार
- मानवी अवयव काढणे व प्रत्यारोपण करण्यावरील निर्बंध
- लैंगिक हल्ल्यांमधील न्यायवैद्यक पैलू
- महितीपूर्ण संमती (इन्फोर्मड् कंसेंट) चा सिद्धांत
- डॉ जेकब मेथ्यु वि. पंजाब राज्य (२००५) ६ एस सी सी १.

प्र.३ कारणांसहित उत्तरे लिहा.(कोणतेही २)

१२

- सौ 'X' हीस प्रसुतिकरिता रुग्णालयात दाखल करण्यात आल्यावर तेथील स्त्रीरोग व प्रसुतितज्ञ सीझेरियन ऑपरेशन ने प्रसुति करण्याचा सल्ला देतात. द्वितीय मत घेतल्यावर असे लक्ष्यात येते की सदर प्रसुति सीझेरियन ऑपरेशन शिवाय होऊ शकली असती .

72574

- i. कोणत्या निकषांवर 'X' नुकसान भरपाई मागू शकते?
- ii. पी सी पी एन डी टी कायदा, १९९४ 'स्त्रीरोगतज्ञ' ही व्याख्या लिहा.
- iii. सदर प्रसुती तज्ञाविरोधात कशा प्रकारे कायदेशीर कारवाई करता येऊ शकते?

ब) एड्स च्या उच्चारार्थ 'X' हा इसम 'Y' नामक रुग्णालयात उपचार घेत असतो .सदर रुग्णालयाने 'X' च्या व्याधी बदलची माहिती त्याच्या कार्यालयात दिली. परिणामी 'X' ला नोकरीस मुकावे लागले व परिणामी त्याचे ठरलेले लग्न मोडले.

- i. अशा प्रकारात रुग्णालयांचे काय कर्तव्य असतात ?
- ii. रुग्णालयाकडून 'X' कशा प्रकारे नुकसान भरपाई मागू शकतो?
- iii. आपले कृत्य सदर रुग्णालय कोणत्या आधारांवर योग्य ठरवू शकतात?

क) ८० पेक्षा अधिक वय असलेले वयोवृद्ध जोडपे सरकार दरबारी विनंती करते की त्यांस सुखाचे मरण देण्यात यावे .

- i. अॅक्टिव्ह युथनेसीय (सुखाचे मरण) म्हणजे काय ?
- ii. युथनेसीयाच्या भारतातील सध परिस्थिती बदल थोडक्यात लिहा.
- iii. सदर विषयावरील भारतातील सर्वात महत्वाच्या न्यायनिवाड्या बदल थोडक्यात लिहा.

प्र.४ निबंधस्वरूप उत्तरे लिहा.(कोणतेही ४)

४८

- अ) 'राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन कायदा, २००५' च्या अनुषंगाने शासनाची आपत्ती व्यवस्थापना संबंधीची जबाबदारी अधोरेखित करा.
- ब) महत्त्वपूर्ण न्यायनिवड्यांच्या आधारे आरोग्याचा व योग्य औषधोपचाराच्या मुलभूत अधिकारांबद्दल सविस्तर लिहा.
- क) प्री कनसेप्शन अँड प्री नेटल डायग्नोस्टिक टेक्निक अॅक्ट, १९९४ ह्या कायद्याद्वारे स्त्री भ्रूणहत्ये वर कशा प्रकारे निर्बंध ठेवला जातोय व त्याची अंमलबजावणी ह्या विषयावर सविस्तर लिहा.
- ड) ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६ द्वारे वैद्यकीय व्यवसाया मध्ये कोणते परिणाम झाले ते सविस्तर लिहा.
- इ) भारतामध्ये प्रचलित विविध वैधकीय उपचार पद्धतींबद्दल सविस्तर माहिती लिहा .
- फ) १९६४ च्या हेलसिंकी डीक्लोरेशन व त्यानुसार लागू झालेल्या आंतरराष्ट्रीय सिद्धांतांची सविस्तर माहिती लिहा .
